

ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ: ΜΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ (Μάρτιος 2010)

Συγγραφέας: ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ

Οι πρόσφατες εξαγγελίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής σχετικά με την ίδρυση Πράσινου Ταμείου το οποίο θα αντικαταστήσει το προβληματικό ΕΤΕΡΠΣ έρχεται σε μια χρονική στιγμή όπου διεθνώς διεξάγεται έντονος διάλογος σχετικά με το ζήτημα της χρηματοδότησης δράσεων πολιτικής για την πράσινη ανάπτυξη. Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι το Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων (ΕΤΕΡΠΣ) έχει κλείσει τον ιστορικό του κύκλο. Ιδρύθηκε το 1972 μεσούσης της «μαύρης επταετίας» η οποία και είχε σαφή αντί-οικολογικό προσανατολισμό με όραμα την αντιπαροχή και την επέκταση των δημόσιων έργων σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος. Έκτοτε, όπως ήταν φυσικό, το ΕΤΕΡΠΣ υπέστη αρκετές νομοθετικές ρυθμίσεις και τροποποιήσεις με κορυφαία τη μεταρρύθμιση του 1994 και τα διαχωρισμό του σε «Πράσινο» και «Γαλάζιο» Ταμείο το οποίο υπαγόταν στο πρώην Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας. Τα δύο αυτά ταμεία λειτούργησαν ως ειδικοί λογαριασμοί διαχείρισης προστίμων που επιβάλλονταν από τους ΟΤΑ για περιπτώσεις περιβαλλοντικής υποβάθμισης και στόχευαν σε έργα αποκατάστασης του περιβάλλοντος στις εν λόγω περιοχές. Δηλαδή, ακόμη και τότε δεν υπήρξε συγκεκριμένη ειδική στόχευση η οποία θα προσέδιδε αναπτυξιακή δυναμική στο όλον εγχείρημα αλλά αντιθέτως το ΕΤΕΡΠΣ συνέχιζε να παραμένει εγκλωβισμένο στις κακοδαιμονίες της γραφειοκρατίας της ελληνικής δημόσιας διοίκησης: αδιαφάνεια, διασπάθιση δημόσιου χρήματος, έλλειψη αξιολόγησης δράσεων, λάθος στρατηγικοί στόχοι. Εδώ και πολλά χρόνια περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις ασκούν δριμύτατη κριτική για τα κακώς κείμενα χωρίς να έχουν εισακουστεί μέχρι σήμερα. Σε αυτό το πλαίσιο είναι θετικό γεγονός η εξαγγελία του ΥΠΕΚΑ για ένα ενιαίο Πράσινο Ταμείο σε επερχόμενο νομοσχέδιο το οποίο θα τεθεί σε διαβούλευση πριν ψηφιστεί.

Το νέο Πράσινο Ταμείο θα πρέπει να απεγκλωβιστεί από τον αντιπαραγωγικό χαρακτήρα αντίστοιχων πρωτοβουλιών του πρόσφατου παρελθόντος. Θα πρέπει να αποτελέσει μηχανισμό χρηματοδότησης της Πράσινης ανάπτυξης, του νέου οράματος

για την Ελλάδα στο οποίο στηρίζονται οι όποιες ελπίδες για τη διαμόρφωση ενός νέου παραγωγικού προτύπου στις επόμενες δεκαετίες. Η επιτυχία του εγχειρήματος θα πρέπει να στηριχθεί σε τρεις πυλώνες. Ο πρώτος αφορά στη διεύρυνση των πηγών χρηματοδότησής του. Στα έσοδα από τα καύσιμα (το παλιό τάλιρο της βενζίνης) και τα πρόστιμα των ΟΤΑ για περιβαλλοντικές παραβάσεις θα πρέπει να προστεθούν και τα πρόστιμα των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, αλλά κυρίως και νέα αγορακεντρικά εργαλεία περιβαλλοντικής πολιτικής (Market Based Instruments). Αυτά αφορούν έσοδα από τη δημοπράτηση δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, περιβαλλοντικούς φόρους και άλλες πηγές έμμεσης φορολογίας. Η νέα περιβαλλοντική φορολογία λειτουργεί υπέρ της κοινωνικής συνοχής καθώς μετακυλύει τους αρνητικούς για την κοινωνική πρόνοια φόρους (εργαζόμενους) σε θετικούς (φόροι σε δραστηριότητες που υποβαθμίζουν το περιβάλλον). Τα νέα έσοδα για το Πράσινο Ταμείο θα προκύψουν από την ολοκληρωμένη εφαρμογή της περιβαλλοντικής αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», η οποία σε μελλοντικό στάδιο συμβάλλει στη δημιουργία οικονομιών κλίμακας για τις επιχειρήσεις οι οποίες αναγκαστικά θα πρέπει να καινοτομήσουν και να επενδύσουν στην έρευνα και ανάπτυξη για να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους κόστος.

Επίσης, το νέο Πράσινο Ταμείο θα πρέπει να στοχεύει στην ανάπτυξη νέων πράσινων τεχνολογιών και προϊόντων αλλά και τη δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας. Επίσης, οι δράσεις θα πρέπει να αφορούν ειδικότερες τομεακές πολιτικές όπως η διαχείριση υδάτινων πόρων, η διαχείριση αποβλήτων, η προστασία της βιοποικιλότητας και η προστασία από την ατμοσφαιρική ρύπανση, διαμορφώνοντας έτσι τον δεύτερο πυλώνα του Ταμείου. Εκτός όμως από τους πυλώνες των εσόδων και των στοχευμένων δράσεων, εξίσου αναγκαίος για την επιτυχία του εγχειρήματος είναι και ο πυλώνας της εφαρμογής. Η εφαρμογή εξασφαλίζεται μόνο μέσα από τη συναίνεση των εμπλεκόμενων φορέων στους στρατηγικούς στόχους η οποία με τη σειρά της είναι αποτέλεσμα της συμμετοχής τους στις δομές του Ταμείου αλλά και της συνεργασίας τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Κρίνεται θετική, λοιπόν, η εξαγγελία ενός Συμβουλίου Πράσινης Πολιτικής ως εντολέας του υπό διαμόρφωση Πράσινου Ταμείου στο οποίο όμως κατά την άποψη μου θα πρέπει να συμμετέχουν και εκπρόσωποι των ΟΤΑ, των περιβαλλοντικών ΜΚΟ, των επιχειρήσεων αλλά και των επιστημονικών ενώσεων και ερευνητικών κέντρων. Η ολοκληρωμένη εφαρμογή του πυρήνα των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης (μέσα από τα τρία Σ-συμμετοχή, συνεργασία και συναίνεση) θα εξασφαλίσει και την επιτυχία του νέου εγχειρήματος

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «Metropolis news», 19 Φεβρουαρίου 2010.